

aan de in '36 opgerichte 'Vereniging voor Nationale Veiligheid'; daar werd hij voorzitter van; hij leerde er Homan kennen die een van de bestuursleden was. Menigmaal bepleitte de Quay in het publiek een drastische verhoging van de defensieuitgaven, mede met het oog op het effect dat een zodanige verhoging zou hebben op de conjunctuur. In augustus '39 werd hij als reservekapitein in algemene dienst gemobiliseerd; zijn taak werd het, de 'gemeenschapsgeest' in het leger aan te kweken. Hij werd lid van de raad van advies voor Ontwikkeling en Ontspanning – een raad die de leider van het z.g. O-en-O-werk in de krijgsmacht, reserve-kapitein Einthoven, terzijde stond.

Dank zij al die activiteit was de Quay in katholieke kring, maar ook daarbuiten, als een van de bekwaamsten onder de jongere katholieken gaan gelden: een trouwe zoon van de Moederkerk, maar geenszins afgesloten voor andere richtingen; een werkzaam man, zeer beminlijk, goed spreker, goed organisator – misschien wat ondoorzichtig. Hij had kennelijk een afkeer van de hokjes- en schotjesgeest en kon zich moeilijk schikken in de historisch-gegroeide partij-indeling; vandaar dat hij ook met enthousiasme deelnam aan het werk van de Nederlandse Gemeenschap. Dat begrip 'gemeenschap' kwam tegemoet aan zijn wens, de maatschappij een meer 'organische' structuur te geven. Natuurlijk viel daar bij de vooroorlogse krachtsverhoudingen in de binnenlandse politiek niet aan te denken, maar de Quay was in het katholieke kamp niet de enige en evenmin de meest-gezaghebbende (eerder was dat Romme) die de klassenstrijd ook in zijn politieke uitwerkingen wilde 'opheffen' door corporaties in het leven te roepen die een deel van de taak van het parlement zouden overnemen. Dergelijke denkbeelden kwamen in katholieke kringen veel voor; men aanvaardde er de parlementaire democratie niet zozeer uit principiële dan wel uit opportunistische overwegingen: zij was een stelsel dat in *dit* land en in *dit* tijdperk de ontplooiing van het katholieke volksdeel bevorderde; in andere landen werd daar weer een ander stelsel dienstig voor geacht en mochten zich in Nederland ooit de omstandigheden wijzigen, dan zou het katholieke volksdeel zich hebben aan te passen zoals het in de loop der historie zo vaak gedaan had.

Van sympathie voor Duitsland, laat staan voor het nationaal-socialisme had de Quay nooit blijk gegeven. Wel was het zo dat hij, toen de bezetting begon, vanuit de soepelheid die hem eigen was en bij gebreke aan een heftige verontwaardiging over hetgeen geschied was, minder moeite had dan anderen om zich in de nieuwe situatie in te leven en met Duitsers aan één tafel te gaan zitten. Wij gaven reeds weer dat hij op grond van die soepelheid door Hirschfelds ingrijpen een positie kreeg waarbij hij als regeringscommissaris voor de organisatie van de arbeid het overleg met de Duitsers voeren